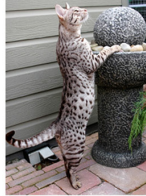

10 | Wat hebben we bereikt?

Wij hebben huisdieren, omdat ze voor de mens profijt brengen. Hetzij in de vorm van eetbare of bruikbare producten, hetzij omdat ze sportprestaties leveren, werk voor ons doen, of gewoon als gezelschap. En we hebben ze ingezet voor die doelen, waarvoor de dieren van nature het meest geschikt voor zijn. We buiten de van origine in hun genen aanwezige mogelijkheden optimaal uit.

DE WILDE KAT HEEFT AAN DE OORSPRONG GESTAAN VAN EEN GROTE VARIATIE IN KATTENRASSEN

Met de fokkerij hebben we veel bereikt. Hier staat tegenover dat de gedomesticeerde dieren veel van hun oorspronkelijke eigenschappen onomkeerbaar hebben ingeleverd. Heeft de natuur haar eigen harde wijze van selectie, vanaf de domesticatie heeft de mens de selectie overgenomen en bepaald welke eigenschappen in de volgende generatie komen. Bij die selectie heeft de mens echter wel enkele eigenschappen veronachtzaamd, die voor overleving in de vrije natuur onmisbaar zijn.

Domesticatie heeft er ook voor gezorgd, dat het hersenvolume van de gedomesticeerde dieren is verminderd. De Engelse natuuronderzoeker Charles Darwin had reeds geconstateerd, dat het hersenvolume van zijn eigen gefokte duiven kleiner was dan van de wilde verwanten. En zo heeft onze huishond nog slechts 75% van het hersenvolume van een wolf en ons huidige varken nog maar 75% van het hersenvolume van een wild zwijn. Deze waarde is gebaseerd op de verhouding lichaamsgewicht en hersengewicht. De voorouders van ons rund en het paard leven niet meer, dus kan over de verandering van hun hersenvolume geen conclusie worden getrokken.

In enkele opzichten zijn wolven slimmer dan honden. Mogelijk heeft het verlies aan hersenvolume dus ook een relatie met het leervermogen. Maar in gedragsexperimenten is gebleken, dat honden veel beter aanwijzingen van de mens opvolgen dan wolven die gewend zijn aan de mens. Er zijn bij honden kennelijk andere eigenschappen boven gekomen tijdens de domesticatie. Gedomesticeerde dieren vertonen tegenover de mens niet de agressie of de angst van wilde dieren. In hoeverre er een relatie bestaat tussen het relatief afnemend hersenvolume en de gedragsverandering ten opzichte van mensen is een vraag. En misschien zit de kans op domesticatie wel in de genen.

De selectie bij kippen was geconcentreerd op een hogere eiproductie, zonder acht te slaan op andere in de natuur belangrijke aspecten. Zo is bij kippen een eigenschap verloren gegaan, die in de vrije natuur absoluut noodzakelijk is om te overleven: het realiseren van een gestage rui. De huidige gebruikskip ruit niet zoals haar voorouders veer voor veer, waardoor tijdens de rui het lichaam toch volledig bedekt blijft, maar laat haar veren in groten getale tegelijk vallen. Kijk maar eens naar moderne legkippen op een scharrelboerderij met uitloop. In het najaar, tijdens de rui, lopen die kippen gedurende enige weken of maanden met een kale rug. Kippen zijn duidelijk in die éne richting geselecteerd, met voorbijgaan aan andere eigenschappen die in de natuur noodzakelijk zijn. Want wat moet een kip met een blote rug in de vrije natuur? Ze zal door de warmte-uitstraling veel makkelijker gevonden worden door roofdieren dan de volledig bevederde soortgenoten.

De moderne kip wordt ook bijna niet meer broeds, zij heeft alleen belangstelling voor voedsel opnemen en eieren leggen. En dat verlies kan nooit meer ongedaan gemaakt worden door verder te fokken met deze kippenmerken (in de moderne intensieve veehouderij spreekt men niet meer van rassen, maar van merken).

OUD-HOLLANDSE HOENDERRASSEN

- 1 FRIES HOEN
- 2 GRONINGER MEEUW
- 3 DRENTS HOEN
- 3A DRENTSE BOLSTAART
- 4 TWENTS HOEN
- 5 WELSUMER
- 6 HOLLANDS HOEN
- 7 NEDERLANDSE UILEBAARD
- 8 KRAAIKOP
- 9 BRABANTS HOEN
- 10 BRABANTER
- 11 CHAAMS HOEN
- 12 BARNEVELDER
- 13 LAKENVELDER
- 14 NEDERLANDSE BAARDKUIFHOEN
- 15 ASSEDELFTER
- 16 NOORDHOLLANDSE BLAUWE
- 17 HOLLANDS KUIFHOEN

DE NEDERLANDSE REGIONALE KIPPENRASSEN. VEEL VAN DE GENETISCHE VARIATIE BIJ DEZE KIPPEN IS VERLOREN GEGAAN

Wetenschappers hebben vastgesteld, dat 50% van de genetische variatie die bij de Westeuropese landrassen aanwezig was, verloren is gegaan bij de moderne eierproducerende gebruikskip. Voor vleeskippes, alleen geselecteerd op zeer snelle groei, is dat percentage zelfs 90%! Wij mensen hebben alleen die genen in stand gehouden, die we nuttig vonden.

Wij hebben koeien gefokt die probleemloos 40 liter melk per dag kunnen produceren. Daardoor zijn de uiers van de koeien veel groter geworden, een

handicap voor soepel en snel bewegen. In de vrije natuur zou een dergelijk pakket een ernstige handicap zijn bij vlucht of verdediging. In hoeverre dit gepaard is gegaan met een versmalling van de genetische variatie is niet meer te achterhalen, omdat hun voorouders zijn uitgestorven. Maar we kunnen aannemen dat ook bij koeien een versmalling van de genetische variatie is opgetreden.

We hebben varkens gefokt die veel langer zijn dan hun voorouders en mooie ronde billen hebben. Goede karbonades en hammen, maar dat heeft niet geleid tot atleten. Vrijgelaten in het wild zullen moderne varkens zeer snel op het menu van roofdieren komen. Het wilde zwijn haalt een snelheid van wel vijftig km per uur, ons huisvarken komt hooguit tot twintig km per uur. Traag lopende dieren dus met een schommelende galop, die zich nauwelijks zouden kunnen verdedigen tegen een groep goed samenwerkende wolven.

Er is nog niet onderzocht in hoeverre de oorspronkelijke genetische variatie achteruit is gegaan. Maar we mogen gevoeglijk aannemen, dat net als bij kippen de genetische variatie bij ons huidige varken veel minder is dan bij zijn voorvader, het wilde zwijn. Maar dat dit varken en het wilde zwijn een en dezelfde soort zijn, blijkt wel uit het feit dat wilde zwijnen en varkens kunnen worden gekruist en dat hun nakomelingen vruchtbaar zijn. De selectie van onze varkens heeft aan de chromosomen niets veranderd, maar zeker wel een vermindering van de variatie in de genen veroorzaakt.

KOEIEN ZIJN HOOFDZAKELIJK GEFOKT OP HUN MELKPRODUCTIE. DE MODERNE KOE BESCHIKT DAN OOK OVER EEN UIER DAT EEN HOGE PRODUCTIE AANKAN

Ongetwijfeld is ook veel van de genetische variatie van schapen en geiten verloren gegaan, maar daarover zijn nog geen harde gegevens gepubliceerd.

We hebben paarden gefokt die voor vele doeleinden inzetbaar zijn. Domesticatie van paarden heeft waarschijnlijk op diverse plekken en uitgaande van verschillende wilde paardensoorten plaats gevonden. De verschillen tussen de diverse paardentypen zijn zo groot dat wetenschappers vier verschillende voorouders van de moderne paardenrassen onderscheiden.

Er zijn trekpaarden, die in het verleden een ongelooflijk belangrijke rol hebben gehad in onze maatschappij. Met dergelijke paarden konden we het land bewerken en zware vrachten transporteren. Die functies hebben ze nagenoeg geheel verloren. Alleen in de bosbouw worden weer meer trekpaarden gebruikt. De inzet van paarden voor het slepen van bomen uit bossen veroorzaakt namelijk minder schade dan het gebruik van machines.

Verder hebben we rijpaarden (voor sport en plezier) en tuigpaarden (voor rijtuig en koets) gefokt uit de verschillende gedomesticeerde types paarden. En ook heel kleine paarden. Sommige zijn zo klein, dat we ze niet meer kunnen inzetten voor werkzaamheden.

Paarden zijn minder ver van hun voorouders af komen te staan dan de andere diersoorten. De voorouders van paarden leven echter niet meer, en dus is deze vergelijking niet echt te verifiëren. Het is erg aannemelijk dat vrijwel alle paardenrassen, mits in een omgeving met voldoende voedsel, zich in de vrije natuur zelfstandig kunnen handhaven.

OOK IS ER EEN GROTE VARIATIE IN PAARDEN GEFOKT

Honden zijn geselecteerd op basis van hun gebruikseigenschappen. We hebben honden die gespecialiseerd zijn voor de jacht, voor het apporteren van geschoten wild, voor het opjagen van wild, honden voor de verdediging van het erf en onszelf, honden die het vee hoeden en vele soorten gezelschapshonden. Die laatste soort alleen omdat de mens die zo leuk en gezellig vond.

Slechts enkele hondenrassen zouden zonder zorg van de mens prooien kunnen vangen en in het vrije veld overleven. Een Pekinees bijvoorbeeld heeft in de vrije natuur geen schijn van kans een prooi te bemachtigen, laat staan te overleven. En zo hebben we nog veel meer types en rassen gefokt, die heel erg ver van hun oorspronkelijke voorouder staan.

Al met al hebben wij mensen de oorspronkelijke dieren omgevormd naar ons model. We hebben de rol die Darwin aan de natuur heeft toegeschreven, 'the survival of the fittest' – een uitdrukking overigens die niet van Darwin is, maar van de bioloog Herbert Spencer – op ons genomen. Wij hebben bepaald welke dieren voor ons het meest geschikt waren.

Een vergelijking van het leven en gedrag van onze huisdieren met hun wilde verwanten is dan ook ver gezocht. Onze huisdieren lijken niet meer op hun wilde verwanten. Ze zijn door gerichte fokkerij eigenlijk omgevormd tot totaal andere diersoorten, waarvan gedrag, verzorging en houderij ook anders moeten worden beoordeeld. Deze door de mens gefokte dieren zijn geheel en al afhankelijk van onze bescherming en verzorging. Dat is dan ook onze plicht. Tevens moeten ze wel een dierwaardig bestaan kunnen leiden. En daarover zijn nog wel wat opmerkingen te maken.

De essentiële voorwaarden die worden gesteld aan de huisvesting en verzorging van huisdieren omvatten als belangrijkste punten de beschikbaarheid van water en voedsel. Daarnaast moeten ze vrij van ziektes blijven, bewegingsvrijheid hebben en de mogelijkheid het natuurlijk gedrag te uiten.

We kunnen zonder meer stellen, dat in de moderne veehouderij aan de voorwaarden van eten en drinken wordt voldaan. Veehouders verzorgen hun dieren goed, het ontbreekt ze aan niets, enkele uitzonderingen daargelaten. Ze hebben het veel beter dan in de vrije natuur, waar alle dieren gedurende een periode van het jaar gebrek aan water en voedsel hebben.

Dieren in de vrije natuur zijn dan ook zuinig met energie. Sporten zoals voor de mens is aanbevolen doen dieren absoluut nooit. Ze spannen zich in om een prooi te bemachtigen (roofdieren) of om juist uit de klauwen en tanden van roofdieren te blijven. Maar als het even kan bewegen alle dieren zo weinig mogelijk om energie te sparen. Ze hebben alle energie, opgeslagen in de vorm van vet, nodig om gedurende de slechte (winter)periode in leven te blijven. Een groot deel van de dieren overleeft een dergelijke periode echter niet.

In dat opzicht hebben onze nutsdieren en gezelschapsdieren het heel veel beter. Ze hebben in de maanden of jaren dat ze leven altijd voldoende voer.

Voor nutsdieren bepaalt de veehouder het einde van hun leven en dat is als hij ze naar het slachthuis stuurt. De predatorrol van de roofdieren in de vrije natuur is overgenomen door de mens.

Een kip heeft de neiging in de grond te krabben, om te scharrelen, maar is tevreden met een beperkt oppervlak. Een ruime kooi binnenshuis met krabmogelijkheden is al een hele vooruitgang.

De meeste varkens leven in donkere hokken om ze zo rustig mogelijk te houden, en dus harder te laten groeien. Rondom alleen beton, makkelijk schoon te houden en dus goed voor de hygiëne. Een varken heeft de behoefte om in de grond te wroeten, maar dat hoeft niet persé in de buitenlucht. Een stalvloer met allerlei dingen die het dier kan opduwen zou al prettig hem zijn. Misschien gaat enige activiteit met speelvoorwerpen in het hok wel iets ten koste van de groei, maar dat moet de mens dan maar voor lief nemen voor een dierwaardig bestaan.

Een koe moet de hele dag voedsel ter beschikking hebben. We hebben melkkoeien gefokt, die in alle omstandigheden veel melk produceren. Hun hormoonhuishouding dwingt hen daartoe, een gevolg van de selectie door de mens. Zelfs in situaties dat het rantsoen ontoereikend is. De koe vermagert dan en kan ziek worden.

Alleen gras is voor hoogproductieve koeien onvoldoende. In een goed rantsoen is mede daarom veel krachtvoer opgenomen. Hoogproductieve koeien zijn dan ook altijd een deel van de dag binnen in de stal om te vreten van een hoogwaardig rantsoen. De koe neemt daar veel meer energie op dan met alleen weidegang.

Daarnaast wil een melkkoe rust, buiten of binnen. En ze wil ook een zachte ondergrond. Beton is niet prettig voor haar klauwen. Dus de betonnen roosters waarop de koeien nu worden gehouden zouden vervangen moeten worden door zand of stro. Maar, dan kan er wel een probleem met de hygiëne ontstaan. Voor schapen en geiten geldt een ongeveer identiek verhaal.

Deze veranderingen in de huisvesting kosten geld. Dan moet de prijs die wij voor onze melk, karbonades en eieren betalen wel wat omhoog. Dat moeten we over hebben voor het welzijn van de dieren die ons bestaan aangenaam maken en ons ruim van goed voedsel voorzien.

Paarden staan goed verzorgd bij particulieren, maar veelal alleen. Ze ontberen het gezelschap van soortgenoten. Het zijn nu eenmaal kuddedieren. Een geit erbij zetten, zou al een stap in de goede richting zijn.

Een steeds terugkerende opmerking is ook, dat de dieren niet meer zo oud worden als vroeger. In de moderne veehouderij zijn het kasplantjes geworden. Koeien bereiken niet meer dezelfde hoge leeftijd als vroeger. De indruk wordt gewekt, dat koeien niet meer zo sterk zijn als voorheen. Waar komt de veronderstelling dat de moderne koe zwak is toch vandaan?

Veehouders willen een zo hoog mogelijke productie. Een kwestie van efficiëntie. Logisch, want als consumenten willen we een zo goedkoop en goed mogelijk voedselpakket. Melkkoeien produceerden in 1950 ongeveer 4.500 kg melk. In 2008 bedroeg de gemiddelde productie in Nederland 8.500 kg. Dit is deels te danken aan het sterk verbeterde voer en deels aan de fokkerij. Maar de productieverhoging leidt tot het idee dat de melkkoeien erg teer zijn geworden, uitgemolken worden en niet meer worden gezien als dier maar uitsluitend nog als 'fabriek'. Een idee dat wordt versterkt door het feit, dat in Nederland melkkoeien worden geslacht op een leeftijd van ongeveer zes jaar.

Er zijn vele koeien die vijftien jaar of ouder worden en een levensproductie van 100.000 kg melk realiseren. Toch zijn ze dan nog steeds niet versleten. De veehouders kregen een onderscheiding voor deze koeien. Maar het aantal onderscheidingen liep te hoog op. Dat heeft ertoe geleid, dat thans een productie van 10.000 kg vet en eiwit (ongeveer 135.000 liter melk) de norm is voor een onderscheiding. En een melkkoe verricht een dergelijke prestatie echt niet in korte tijd. Ze heeft daarvoor vele jaren nodig. Kortom, ook de moderne koe kan heel oud worden. Ouder dan haar soortgenoten in 1950!

De moderne koe is dus allerm minst een zwak kasplantje. Het is een zeer robuust dier. De moderne koe is net zo robuust als haar wilde voorouders, en minstens net zo sterk als de melkkoeien uit het verleden die slechts 15 liter melk per dag gaven. Maar de efficiënte manier van werken op moderne veebedrijven maakt het noodzakelijk tijdig keuzes te maken welke dieren moeten verdwijnen en welke kunnen blijven. In Nederland is namelijk geen ruimte meer voor verdere uitbreiding van het aantal koeien. Het gevolg is een gemiddelde leeftijd van iets minder dan viereneenhalf jaar.

Het is de selectie die de veehouder toepast, waardoor de gemiddelde slachtleeftijd iets meer dan zes jaar bedraagt. In feite ongunstig voor het milieu. De lange opfokperiode van twee jaar brengt veel mest in het milieu zonder dat daar productie van vlees of melk tegenover staat. Gunstiger zou zijn veel minder jongvee op te fokken en de volwassen koeien langer aan te houden. Maar dan moet de veehouder veel meer vrouwelijk jongvee afvoeren.

Er bestaat een mogelijkheid om met hormoonbehandeling de melkproductie te verhogen en langdurig in stand te houden. Elk jaar een kalf is dan niet meer nodig. Voor dit doel spuit men de koe in met bovienne somatotropine (bst), een groeihormoon uit de hypofyse dat de melkproductie in stand houdt. Met een dergelijke behandeling grijpt men in op de hormoonhuishouding van de koe, waardoor de normale, fysiologische melkproductiedaling niet meer optreedt. Dat is een kunstmatige ingreep, die het natuurlijke verloop van de melkgift geweld aandoet en de koe tot productiemachine degradeert. Daarom is het gebruik van bst in Europa dan ook verboden.

Alle dieren produceren methaan. Bij de koe gebeurt dat tijdens de fermentatie in de pens. Methaan is een broeikasgas en heeft dus mogelijk nadelige invloed op het milieu. Ook paarden dragen hier aan bij door het fermentatieproces in de blinde en dikke darm. Varkens – en zelfs mensen – produceren eveneens methaan, zij het in meer bescheiden hoeveelheden.

De biochemische reacties in de pens van herkauwers en in de dikke darm van paarden en varkens zijn fundamenteel dezelfde als de reacties in de bodem van moerassen en regenwouden. Daarin wordt methaan geproduceerd bij de afbraak van dode planten door de bacteriën in de bodem. Maar de kernvraag is, hoeveel meer methaan produceren onze landbouwhuisdieren dan hun wilde voorvaders. Ontelbare bizons bevolkten de vlakten van Noord-Amerika en in Afrika liepen er zeer grote aantallen buffels over de vlakten. En die moeten met zijn alle een enorme hoeveelheid methaan hebben geproduceerd. Bovendien leverden ook wilde paarden en later zebra's een flinke bijdrage.

Een vergelijkend onderzoek naar de methaanproductie door deze in de vrije natuur levende dieren en de productie door de huidige populaties landbouwhuisdieren is tot heden niet uitgevoerd. Maar dat de methaanproductie door de wilde voorouders aanzienlijk moet zijn geweest ligt voor de hand. In hoeverre de geconcentreerde dierhouderij een groter gevaar is voor ons milieu dan de verspreid over de wereldbol levende wilde dieren blijft dan ook een vraag.

HERKAUWERS PRODUCEREN METHAAN

Runderen zijn zuivere planteneters. Maar enkele tientallen jaren geleden hebben voederproducenten ontdekt dat delen van koeien, die na het slachten niet voor menselijke consumptie werden gebruikt, grote hoeveelheden voedingsstoffen bevatten. Die vond men toen prima geschikt als aanvulling in diervoeders. Daarmee heeft men van runderen kannibalen gemaakt met later onverwachte gevolgen.

Bij menselijke kannibalen in Nieuw-Guinea kwam de ziekte Kuru voor, een hersenziekte verwant aan Creutzfeldt-Jakob. De Papoea's hadden de gewoonte de hersenen van overwonnen of gestorven mensen te consumeren. Ook de hersenen van zieke mensen. En in de hersenen van mensen die leden aan de ziekte Kuru is een eiwit aanwezig, dat aanzet tot verandering van eiwitten in de hersenen van de eter. Die werd op zijn beurt ziek en zo werd de ziekte in stand gehouden. Pas nadat het kannibalisme was uitgeroeid is de ziekte Kuru verdwenen.

Door van runderen kannibalen te maken heeft de mens de gekkekoeienziekte veroorzaakt, bse (boviene spongiforme encefalopatie). Een groot probleem voor de moderne rundveehouderij, vooral omdat er verdenkingen zijn dat bse bij de mens een variant van Creutzfeldt-Jakob kan veroorzaken.

Gelukkig is het thans wereldwijd verboden restanten van koeien aan koeien te voeren. Het kannibalisme van koeien is dus de wereld uit. Maar in feite had de mens er nooit aan moeten beginnen. Een rund is geen kannibaal, eet ook in de vrije natuur nooit lichaamsdelen van andere dieren, laat staan soortgenoten.

Het moderne varken heeft op het moment dat het wordt geslacht een laag percentage vet, veel lager dan zo'n vijftig jaar geleden gebruikelijk was. De gerichte fokkerij heeft dat tot stand gebracht. De mens heeft varkens gefokt, waarvan de hormoonhuishouding een dergelijke groei reguleert.

Het varkensvoer is tegenwoordig zeer hoogwaardig. De varkens groeien zo snel en houden zoveel energie over, dat ze reeds na zeven maanden berig worden en dus op een leeftijd van elf maanden hun eerste toom kunnen werpen. Ze hebben dan nog een melkgebit. Een compliment dus voor de voederindustrie.

Maar dat hoogwaardige voer roept ook reacties op in de zin van: varkens vreten op wat ook mensen zouden kunnen consumeren. Dit is gedeeltelijk waar: een varken heeft dezelfde voedingsstoffen nodig als de mens, en ook nog eens in ruwweg dezelfde samenstelling. Echter varkensvoer, eigenlijk alle diervoeders, wordt gemaakt uit restanten van de voedingsmiddelen voor mensen. Varkens krijgen hoofdzakelijk dat voorgezet wat overblijft van de grondstoffen die de voedingsmiddelenindustrie heeft gebruikt voor de productie van levensmiddelen.

Hier staat tegenover dat er in andere landen veel soja wordt geteeld die uitsluitend bestemd is voor diervoeders. En daarbij kan een vraagteken worden gezet. Kan die productie niet eerst ten goede komen aan de mensen ter plaatse, waarna alleen de restanten voor de productie van diervoeders worden geëxporteerd?

Ook al vreten huisdieren dan veelal restanten van voor de mens geïmporteerde grondstoffen, feit is en blijft dat er in Nederland ook grote hoeveelheden voer worden geïmporteed. Daarvan leven, groeien en produceren onze nutsdieren. En heel veel van de producten die de veehouderij voortbrengt worden weer geëxporteerd. Maar die exportproducten bevatten slechts een klein deel van de mineralen die met de geïmporteerde voedermiddelen in ons land zijn gekomen. Met de mest komt een heel groot deel daarvan in onze bodem terecht. Een uit het oogpunt van evenwicht in de natuur onwenselijke situatie. En daarbij moeten we vaststellen, dat de grond in de exporterende landen verarmt.

Varkens zijn alleseters, ze eten ook kadavers en insecten. Ze wroeten in de grond op zoek naar insecten, knollen en ander plantaardig voedsel. Varkens kunnen, als ze vrij kunnen wroeten en voedsel opnemen, geïnfecteerd raken met bijvoorbeeld *Trichinella*, een parasiet. *Trichinella* infecties komen voor onder vleesetende dieren en ratten. Dus als een varken een besmet kadaver eet, kan het zich infecteren met deze parasiet. *Trichinella*-infecties bij varkens waren goeddeels uit Nederland verdwenen. Maar met de introductie van scharrelvarkens, die vrijelijk in de grond kunnen wroeten en van alles kunnen binnenkrijgen, nam het aantal varkens met *Trichinella*-infecties weer toe. En als mensen onvoldoende gekookt vlees van een besmet varken eten, raken ook zij geïnfecteerd. De parasiet penetreert vooral de ademspieren en maakt ademen erg moeilijk en op den duur met de dood als gevolg. Het is toch wat als je door verzwakte ademspieren niet eens meer je laatste adem kunt uitblazen.

Mogelijk is de infectie met *Trichinella* de reden geweest voor het verbod op het eten van varkensvlees. De Koran (Soera 2:173) verbiedt het, maar ook de Bijbel (Leviticus 11.3, 11.7, en Deuteronomium 14.6 en 14.8). Vlees van spleethoevigen die herkauwen kan worden gegeten, vlees van andere spleethoevigen is onrein. Toch wordt in de westerse wereld varkensvlees het meest gegeten.

GEZELSCHAPSHONDEN WERKEN NIET. SOMS
WORDEN ZE ZELFS VERVOERD EN HOEVEN ZE
OOK NIET MEER TE LOPEN

Voor een efficiënte productie houden we onze nutsdieren, hoofdzakelijk koeien, varkens en kippen, in grote groepen, dicht bijeen. Daaraan zijn nadelen verbonden. Als een ziektekiem binnenkomt in een grote groep is het leed veelal niet te overzien. Alle dieren worden ziek. En zeker als het een ziektekiem betreft die de mens kan infecteren, is het voor de hand liggend dat alle dieren moeten worden gedood en vernietigd, eufemistisch ruimen genoemd.

Tegenstrijdig lijkt echter dat als het een ziekte betreft waarvan mensen nooit of te nimmer ziek zullen worden, ook alle dieren worden geruimd. Maar wij mensen hebben nu eenmaal bepaald dat wij enkele ziekten niet meer in de veehouderij willen hebben. Handelsbelangen liggen daaraan ten grondslag. Mond- en klauwzeer (mkz) is daarvan een voorbeeld. Wij worden daarvan niet ziek, maar wel runderen, schapen, geiten en varkens.

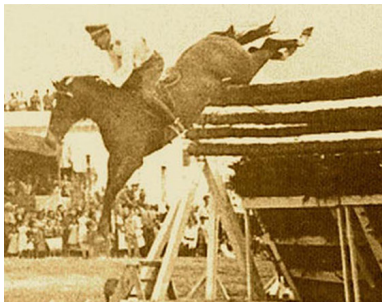
De verschijnselen zijn verschrikkelijk. De klauwen van deze spleethoevigen raken ernstig ontstoken en de dieren kunnen niet meer staan van ellende. Toch sterft nog geen 10% van deze dieren aan de gevolgen van deze ziekte. De meeste dieren knappen na een periode van ernstige ziekte weer op. Er is echter wel andere schade.

Bij melkkoeien treedt een sterke daling van de melkproductie op en de groei – dat betekent ook de vleesvorming – raakt ernstig verstoord bij runderen, varkens, schapen en geiten. En dat willen de veehouders niet. Daarom moet de ziekte worden uitgebannen.

Ook bestaat de mogelijkheid dat de ziektekiem zich verspreidt met de dieren of producten die deze dieren leveren (export), door de lucht of via vogels, via gebruiksvoorwerpen en zelfs via de mens. In andere streken en zeker het buitenland wil men de veestapel behoeden voor gezondheidsrisico's dan wel besmetting en probeert men ervoor te zorgen dat geen enkel dier of product uit een geïnfecteerd gebied hun territorium binnenkomt. Er worden handelsbeperkingen ingesteld.

Daarom heeft een land met een geïnfecteerde veestapel er groot belang bij zo snel mogelijk weer de status 'gezond' te krijgen. En daarvoor bestaat maar een mogelijkheid: alle geïnfecteerde dieren ruimen en ook de dieren die misschien geïnfecteerd zijn.

Het is mogelijk te vaccineren tegen mond- en klauwzeer. Maar zoals eerder beschreven, zouden er zich dragers van het mkz-virus onder het gevaccineerde vee kunnen bevinden. En dan bestaat het risico, dat er toch geïnfecteerde dieren worden geëxporteerd. En dat willen we natuurlijk niet. Daarom is dan ook in allerlei internationale verordeningen vastgelegd niet te vaccineren tegen mkz. Keerzijde is dat de dieren geen immuniteit vormen tegen het mkz-virus en dus gevoelig blijven voor de ziekte. Het argument daarbij is, dat een ongevaccineerde veestapel zonder ziekteverschijnselen een garantie is dat de ziektekiem niet voorkomt. Een benadering die niet alleen geldt voor mkz, want de lijst met ziektes in de officiële reglementen is lang.

WILDE PAARDEN LOPEN LIEVER OM EEN OBSTAKEL HEEN DAN EROVER TE SPRINGEN. DE MENS HEEFT PAARDEN GEFOKT DIE GRAAG SPRINGEN. DE CHILEENS-ENGELSE VOLBLOED HUASO SPRONG IN 1949 OVER EEN HINDERNIS VAN 2.47 METER. GEEN PAARD HEEFT OOIET HOGER GESPRONGEN

Overigens zijn onze huidige landbouwhuisdieren wel degelijk in staat ziektekiemen te overwinnen en immuniteit op te bouwen. Het zijn allerminst kasplantjes, zoals wel wordt gesuggereerd. Hun weerstand zit vooral in een goed functionerend afweersysteem en daarvoor moeten de dieren goede voeding krijgen. Daar is anno 2011 niets mis mee. Het voer voor de dieren is veel beter dan in het verleden.

Kortom: laat dieren doen voor de mens waar ze goed in zijn. Dat was toch het uiteindelijke doel van de domesticatie.